

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра міжнародних комунікацій та цифрової дипломатії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

“ _____ ” _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Основи наукових досліджень”

освітній рівень	бакалавр
галузь знань	29 “Міжнародні відносини” (шифр і назва галузі знань)
спеціальність	291 “Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії” (шифр і назва спеціальності)
спеціалізація	“Міжнародна інформація”
освітня програма	“Міжнародна інформація”

Факультет міжнародних відносин

2022 – 2023 навчальний рік

Поліщук К.В. Основи наукових досліджень. Робоча програма навчальної дисципліни для студентів факультету міжнародних відносин за спеціальністю **291** «**Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії**». Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2022..

Розробник:

Поліщук К.В., кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних комунікацій та цифрової дипломатії.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних комунікацій та цифрової дипломатії.

Протокол №1 від 29 серпня 2022 р.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

© Поліщук К.В., 2022

© ЛНУ ім. І. Франка, 2022

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		<u>денна форма навчання</u>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 29 Міжнародні відносини	<i>Рік підготовки: 3-й (бакалавр)</i>
Модулів – 1	Спеціалізація: міжнародна інформація	<i>Семестр 5-й</i>
Змістових модулів – 1	Спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	Лекції 16 год.
Курсова робота		Практичні, семінарські 16 год.
Загальна кількість годин -90		Самостійна робота 58 год.
		Індивідуальні завдання
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: іспит

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми здобуття освіти – 16:29

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчального курсу «Основи наукових досліджень» є формування у студентів здатностей:

- системної постановки при вирішенні теоретичних та практичних завдань;
- правильного застосування набутих при попередньому навчанні знань для проведення наукових досліджень;
- розуміти межі своєї компетентності та планування її підвищення.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

знання: основних форм науково-дослідної роботи, про керівництво, планування та облік науково-дослідної роботи (на прикладі вищого навчального закладу), загальних вимог до НДР та правил оформлення науково-дослідної роботи.

вміння: раціонально організувати працю науковців, пошуку наукової інформації, аналізу та інтерпретації одержаних результатів; чітко, ясно і аргументовано викладати наукову інформацію та свої висновки.

досвід: самостійної роботи із науковою літературою; проведення разом з науковим керівником науково-дослідної роботи; підготовки до публікацій у фахових журналах результатів досліджень; пошуку можливостей впровадження отриманих результатів у виробництво, учбовий процес, методичне забезпечення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК14. Здатність працювати як автономно, так і в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

ФК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

ФК16. Здатність аналізувати процеси та явища у системі міжнародних відносин.

Програмні результати навчання за ОП

ПРН 4. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення таргетів на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

ПРН 5. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

ПРН 7. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

ПРН 8. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

ПРН 9. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії, підготовки аналітичних та дослідницьких документів.

ПРН 11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньополітики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні документи.

ПРН 13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

ПРН 14. Використовувати сучасні цифрові технології, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи для розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

ПРН 15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

ПРН 17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

ПРН 18. Володіти теоретичними відомостями та практичними навичками діяльності у сфері електронної комерції.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи організації та проведення наукових досліджень

Тема 1. Вступ. Основи наукових досліджень.

Вступ. Основи наукових досліджень. Програма дисципліни Навчально-тематичні плани. Наука як особлива форма людської діяльності. Наукова діяльність. Відкрита наука: концептуальний і практичний вимір. Наукова комунікація.

Тема 2. Наука як система знань.

Поняття про науку, її сутність, цілі та функції. Виникнення науки і її еволюція. Наука як система знань. Роль науки у науково-технічному прогресі. Шлях створення наукової теорії. Інформаційний та науковий пошук. Аналіз та синтез. Методологія. Наукова ідея. Гіпотеза. Практична перевірка. Експеримент. Формулювання понять, принципів, категорій. Революційні події у науці та приклади їх впливу на зміни в суспільстві.

Тема 3. Організація науково-дослідної роботи

Організація науково-дослідної роботи (НДР). Поняття, особливості, цілі та завдання науково-дослідної роботи. Класифікація наукових досліджень. Науковий напрямок. Тема. Вибір теми дослідження та розробка робочої гіпотези. Основні критерії вибору теми наукового дослідження: актуальність, новизна, перспективність, ефективність, відповідність тематичній спрямованості наукової роботи колективу. Техніко-економічне обґрунтування теми, основні розділи. Основні форми науково-дослідної роботи. Керівництво, планування та облік науково-дослідницької роботи.

Тема 4. Застосування методів у наукових дослідженнях.

Поняття та класифікація методів дослідження. Загально-наукові методи. Методичні прийоми. Аксиоматизація знань та причинні зв'язки у методології наукових досліджень. Застосування методів визначення причинно-наслідкових зв'язків у процесі їх визначення: метод подібності, метод розрізнення, метод супутніх змін, метод залишків. Прийоми подібні до визначення: опис, характеристика, відмінність, пояснення, порівняння. Спеціальні методи досліджень.

Тема 5. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.

Класифікація інформаційного забезпечення наукових досліджень.

Наукова інформація і її організація. Загальні відомості про УДК. Джерела науково-технічної інформації. Основні відділи бібліотеки. Форми та методи роботи з книгою. Режим доступу до інформації. Основні види інформації. Документ: первинний, вторинний. Право власності на інформацію. Інформаційна продукція. Інформаційна послуга. Основні види видань встановлені державним стандартом. Національна система науково-технічної інформації. Закон України „Про інформацію”. Науково-технічна інформація. Науково-інформаційна діяльність. Інформаційні ресурси НТІ, довідково-інформаційний фонд, довідково-пошуковий апарат. Інформаційні ресурси спільного користування, аналітико-синтетична обробка НТІ, інформаційний ринок. Інформаційний пошук. Відкриття, винаходи.

Тема 6. Ефективність науково-дослідних робіт. Критерії та оцінка

Економічна ефективність науково-дослідних робіт. Особливості та проблеми оцінки ефективності НДР. Ефективності НДР: економічна, науково-технічна, соціальна. Репрезентативність. Адитивність. Однозначність. Зіставленість. Контрольованість. Види економічної ефективності: попередня, очікувана, фактична. Коефіцієнт економічної ефективності НДР. Резерви та шляхи підвищення ефективності НДР.

Тема 7. Раціональна організація праці в процесі наукового дослідження.

Основи організація праці. Науково-дослідний процес. Основні принципи організації науково-дослідного процесу. Організація інтелектуальної підготовки науково-дослідного процесу. Раціональний трудовий режим дослідника та організація робочого місця. Особливості творчої праці у дослідницькій діяльності. Організація та її планування в наукових дослідженнях. Розробка і застосування планів в НОП у дослідницькій діяльності.

Тема 8. Загальні вимоги та правила оформлення робіт.

Загальні вимоги та правила оформлення НДР. Загальні вимоги та правила оформлення курсових та дипломних робіт. Структура науково-дослідної роботи: титульний лист, реферат, зміст, перелік умовних позначень, символів, одиниць та термінів; вступ; основна частина; висновки; перелік використаних літературних джерел; додатки. Вимоги до реферату. Правила оформлення. Рецензування робіт. Доповідь та презентація.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	Денна форма						Заочна форма				
	Усього	у тому числі					x				
		л	п	лаб	інд	ср					
1	2	3	4	5	6	7					
Модуль 1											
Змістовий модуль 1. Основи організації та проведення наукових досліджень											
Тема 1. Вступ. Основи наукових досліджень.	4	2	2			7					
Тема 2. Наука як система знань.	4	2	2			7					
Тема 3. Організація науково-дослідної роботи	4	2	2			7					
Тема 4. Застосування методів у наукових дослідженнях	4	2	2			7					
Тема 5. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.	4	2	2			7					
Тема 6. Ефективність науково-дослідних робіт. Критерії та оцінка	4	2	2			7					
Тема 7. Раціональна організація праці в процесі наукового дослідження	4	2	2			7					
Тема 8. Загальні вимоги та правила оформлення робіт.	4	2	2			9					
Усього годин	32	16	16			58					

5. Плани семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Еволюція та сучасний стан розвитку науки: Україна та світ	2
2	Ризики та можливості еволюції та реформування наукової сфери	2
3	Класифікація наук. STEM проти гуманітарних наук	2
4	Нобелівські та ІгНобелівські премії: огляд та аналіз	2
5	Технологічний вимір розвитку наукової сфери	2
6	Розвиток глобальної інформаційної та комунікаційної інфраструктури у сфері науки	2
7	Інститути й інструменти забезпечення наукової сфери	2
8	Загрози інформаційній безпеці України	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Когнітивні упередження у науковій роботі	7
2	Наукові та науково-педагогічні кадри	7
3	Глобалізація та міжнародна наука	7
4	Підготовка бібліографічного опису (до 15 джерел), які висвітлюють тему індивідуального завдання студента	7
5	Види та форми науково-дослідної роботи студентів у вищих навчальних закладах	7
6	Доповідь по темі курсової роботи з постановкою мети та завдань	7
7	Рецензія на курсову роботу	7
8	Підготовка презентації доповіді по темі індивідуального завдання студента	9
	Разом	58

7. Методи навчання

Навчальний процес здійснюється за традиційною технологією: лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота.

На лекційних заняттях використовуються: словесні методи (розповідь, бесіда, пояснення, лекція, діалог); наочні та практичні методи (ілюстрація, демонстрація); метод синтезу, аналізу, індукції, дедукції тощо.

На семінарських заняттях використовуються: дискусія, проблемно-пошуковий, репродуктивний, інтерактивний методи тощо.

У межах самостійної роботи застосовуються дослідницькі методи.

8. Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
E	Студент виявляє знання і розуміння основних положень теоретичного матеріалу. Дає правильні, але недостатньо осмислені відповіді. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, наводити окремі

	власні приклади на підтвердження власних думок
D	Студент вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом дає відповіді логічно, допускаючи при цьому неточності.
C	Студент добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує основні положення із самостійною і правильною аргументацією.
B	Студент має повні, глибокі знання, здатний застосовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Вміє аргументовано використовувати отримані знання в різних ситуаціях, самостійно знаходити інформацію, ставити і розв'язувати проблеми
A	Студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Розподіл балів, які отримують студенти (для екзамену)

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
5	5	5	10	5	5	5	10		

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків).

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів, на екзамені – 50 балів;
- при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою		
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку		Залік
A	90 – 100	5	Відмінно	Зараховано
B	81-89	4	Дуже добре	
C	71-80		Добре	

D	61-70	3	<i>Задовільно</i>
E	51-60		<i>Достатньо</i>

Протягом семестру проводиться не менше двох модулів або колоквиумів чи контрольних робіт або інших видів контролю. Максимальна кількість балів, яка встановлюється для цих видів контролю, а також відповідність оцінок FX та F у шкалі ECTS, у балах та національній шкалі визначається Вченими радами факультетів або кафедрами, які забезпечують викладання відповідних дисциплін.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.
2. Ростовський В. С. Основи наукових досліджень та технічної творчості. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 96 с.
3. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
4. Колесников А.В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.
5. Дикий Н.А., Халатов А.А. Основы научных исследований. Киев, Вища школа, 1995.
6. Алабужем П.М., Геронимус В.Б., Минкевич и др. Теория подобия и размерностей. Моделирование. — М.: Высш. шк., 1968. — 320 с.
7. Блехман И.И., Мышкинс А.Д., Пановка А.Г. Прикладная математика: предмет, логика, особенности подхода. — К.: Наук, думка, 1976. — 270 с.
8. Зельдович Я.Б., Мышкинс АД. Элементы прикладной математики. М: Наука, 1965.
9. Капица П.Л. Эксперимент, теория, практика. — М.: Наука, 1977. — 420 с.
10. Архіпова С. П. Основи соціально-педагогічних досліджень. Черкаси, 2011. 239 с.
11. Босенко А. І .Науково-дослідна діяльність галузі освіти / А. І. Босенко, О. М. Вержиховська, О. В. Гаврилов, В. А. Гурський : навчально-методичний посібник.
12. – Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2014. 160с.
13. Важинський С. Е. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. /С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
14. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. Київ-Вінниця : Планер, 2010. 308 с.
15. Гурський В. А. Науково-дослідна діяльність студентів у їх професійній підготовці: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. 120 с.
16. Колесников, О. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. 2-е видання.К. : Центр учбової літератури, 2019. 144 с.
17. Організація та методика проведення наукових досліджень студентами спеціальності «Спеціальна освіта» / [кол. авторів; за заг. Ред.. С. П.Миронової]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 136 с.
18. Основи методології та організації наукових досліджень / за ред. А. Є. КонверськогоК.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
19. Тушева В. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. УМО НАПН України. Харків: «Федорко», 2014. 408 с.
20. Юринець, В. Є. Методологія наукових досліджень: підручник для ст-тів ВНЗ /В. Є Юринець. К.: Центр навч. літ, 2011.

Допоміжна:

21. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим

- науковцям. К.: АПН України, 1995. 45 с.
22. Євтух М. Б. Технологія інноваційної педагогічної совіти: монографія. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2011. 456 с.
 23. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. К., 2004. 212 с.
 24. Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України від 16.10.2020 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
 25. Про вищу освіту: Закон України від 25.09.2020 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
 26. Марцин В. С., Міценко Н. Г., Даниленко О. А. та ін. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Ромус-Поліграф, 2002. 128 с. URL: http://ualib.com.ua/b_162.html
 27. Методика навчання: наукових досліджень у вищій школі: навчальний посібник / С. У. Гончаренко, П. М. Олійник, В. К. Федорченко та ін.; За ред. С. У. Гончаренка, П. М. Олійника. К.: Вища школа. 2003. 323 с.
 28. Методологія і методи соціально-педагогічних досліджень: Навчальний посібник / Борисик С. О., Конончук А. І., Яковець Н. І., Щербина Ю. М. Ніжин, 2002. 287 с.
 29. Основи наукових досліджень у соціальній роботі: Навч. посіб. / М. М. Букач, Т. С. Попова, Н. В. Клименюк; за ред. М. М. Букача. Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. 284 с.
 30. Соловійов С. М. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 176 с.
 31. Тушева В. В. Основи науково-педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник. Харків, 2006. 219 с.
 32. Тушева В. В. Формування науково-дослідницької культури студентів педагогічних ВНЗ у процесі професійної підготовки. *Горизонти освіти. Психологія. Педагогіка*: Науково-методичний журнал, 2012. № 1. С.34–42.
 33. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Посібник. К.: Академвидав, 2004. 208 с.
 34. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003. 240 с. URL: <http://www.infolibrary.com.ua/books-book-96.html>
 35. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарченко. 6-те вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 310 с.
 36. Список літератури за новими вимогами ДСТУ. Пан Бібліотекар: веб-блог. URL: <https://www.xn--80abaqzevto0rc.xn--j1amh/2016/09/c-83022015.html>

Інформаційні ресурси

37. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
38. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
39. Загально академічний портал наукової періодики <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>
40. Cambridge University Press – колекція журналів <http://journals.cambridge.org/>
41. Інтернет-портал мережі УРАН доступу до електронних наукових публікацій <http://biblio.uran.ua/>
42. Бібліотека електронних підручників 20 тис. книг <http://www.book-ua.org/>
43. Медіатека ФДССО.
44. Автоматичне оформлення списку літератури. <https://vak.in.ua/do.php>